

KDO SPÍ VE SPÍŽI

Kristina
Nesvedová

ilustrovala
A. F. Holasová

HOST

KDO SPÍ VE SPÍŽI

Kristina
Nesvedová

ilustrovala
A. F. Holasová

BRNO 2023

Vychází s finanční podporou
Ministerstva kultury ČR

© Kristina Nesvedová, 2023

Illustrations and lettering © Aneta F. Holasová, 2023

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2023

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-1708-4 (PDF)

ISBN 978-80-275-1709-1 (ePUB)

ISBN 978-80-275-1710-7 (MobiPocket)

Mým báječným klukům

1

HALÓ, VSTÁVEJTE

„Hele, tahle vypadá jako nějaký zvířátko!“ řekl Matouš. Bramboru držel v dlani.

„No jo, úplně jako malej pejsek, co spí,“ vykřikl Štěpán a rukama špinavýma od hlíny se po ní natáhl.

„Třeba se v noci probudí a vlezte ti do postele,“ zasmál se táta. „Tak pojď, dáme ji do košíku.“

Košík už byl vrchovatě plný. Brambory vypadaly trochu zvláště, ne jako z obchodu. Některé hrozně přerostly a jiné zůstaly docela maličké, protože je táta nasázel moc blízko u sebe. Měly různé legrační tvary, ale ta, kterou vykopal Matouš, byla ze všech nejpodivnější.

Teď trůnila na hromadě v košíku a převalovala se sem a tam, jak ho oba kluci společně vláčeli do chalupy.

„Kluci, dejte ty brambory do špajzu,“ zavolal za nimi táta, „zítra je vezmem domů.“

Po večeri zahnal táta kluky do postele, dlouho si četli, pak se ještě chvíli převalovali, kluci se trochu kopali, a nakonec všichni tři usnuli. V pokoji svítila jen malá lampička, aby se nikdo nebál, až půjde v noci na

záchod, a venku za oknem bylo ticho, chladný podzimní vzduch a tma.

Tma se válela i na schodech do přízemí a mírně se rozestupovala až dole na chodbě, kam skrze matné sklo ve dveřích pronikalo měsíční světlo ze zahrady. Hned vedle schodů do patra byla spíž. Kluci jako obvykle nedovřeli dveře, a tak se do ní dalo tenkou škvírou nahlédnout. Spíž nebyla velká, zato měla vysoký strop. Levou stěnu i tu naproti dveřím pokrývaly odshora až dolů dřevěné police. Vpravo bylo úzké okénko, kterým dovnitř svítil měsíc. Zásob tu měli poskrovnou. Na jedné polici ležel pytlík kolínek, ze šera vystupovaly dva bílé balíčky rýže s tmavomodrým nápisem *BASMATI*. Naproti oknu stála na policích plastová lahev s kečupem a pod ní pár marmelád. Dolní poličku obývala jediná sklenice kyselých okurek, pod ní byly zastrkané prázdné krabice od banánů a uprostřed spíže stál na zemi košík, který tam před večerí kluci přinesli.

Brambůrek se ve spánku převálil z boku na bok, snažil se co nejlépe uvelebit, ale něco ho pořád tlačilo. Ještě chvíli se vrtěl a pak se probudil. Když otevřel oči, přímo nad sebou uviděl mohutné proutěné ucho, které se klenulo z jedné strany košíku na druhou jako most. Překvapeně se posadil. Všechno kolem bylo tak velké! Nad ním se rýsovaly hrany ohromných polic. Zvedaly se tak vysoko, že se mu z toho zatočila hlava. Na nich se z přítmí vynořovaly podivné tvary, jen kousek od něj se leskla veliká skleněná nádoba plná něčeho zeleného a krabátého. Brambůrek se otrásl odporem. Kde to jsem? pomyslel si zmateně. Sklopil oči a zjistil, že leží na hromadě brambor. No jistě, ještě před pár hodinami si společně hověli v zemi. Pohledem bloudil po hnědých slupkách a vtom údivem málem vykřikl. Když se podíval přímo pod

sebe, zjistil, že má krátké nožičky. Vypadaly skoro jako krysí pařátky, ale byly okrově hnědé a hladké, zakončené maličkými černými drápkami. Vyskočil na všechny čtyři a začal se ohromeně prohlížet a ohmátávat. Měl tenký ocásek, skoro jako myš, ale kratší, baculaté břicho a malá hebká ouška. Jeho bramborová slupka se proměnila v teplou kůži. Brambůrek se ještě chvíli točil dokolečka, šermoval si tlapkami před očima a zkoušel stříhat ušima. Potom začal šťouchat do ostatních brambor.

„Haló?“ špitl nesměle. „Jste taky vzhůru?“

Ale nikdo se neozval.

Brambůrek přelézal z jedné brambory na druhou, třásl jimi a říkal: „Haló, vstávejte.“

Jenže pokaždé nahmatl jen studenou špinavou slupku. Začalo ho přemáhat zoufalství. Běhal sem tam a pláč měl na krajíčku. Nakonec z plných plic zakřičel: „Vzbudte se! Nespěte už!“

Ale v košíku se nic nepohnulo. Byly to jen brambory.

Brambůrek se ztrápeně stočil do klubíčka na vrcholu hromady. Říkal si, že když znovu usne, třeba se zase promění zpátky. Než zavřel oči, naposledy smutně zašeptal:

„Probudte se, jsem tady sám...“

TAK TOHLE JE SPÍŽKA

„Co tady hulákáš jak na lesy? Vždyť tě uslyší,“ ozvalo se najednou odněkud zespoda.

Brambůrek zvedl hlavu a nastražil ouška. Rozhlédl se kolem sebe, ale nikoho neviděl.

„Tak jsi tam? Tos z toho řvaní oněměl nebo co?“ zavolal znovu ten hlas.

Brambůrek vstal a pomalu po bramborách doklopýtal až na okraj košíku. Když se vyklonil, na podlaze uviděl podivnou bytůstku. Zůstal na ni zírat a nevěděl, co říct.

„Ahoj,“ pozdravila ho.

„Ahoj,“ odpověděl nesměle Brambůrek.

„Jak se jmenuješ?“

Brambůrek se zamyslel.

„Brambůrek,“ pronesl nejistě.

„Aha, já jsem Jablenka. Probudil ses v košíku?“

Brambůrek přikývl.

„Tak pojď dolů, nebo tě tam ráno najdou,“ prohlásila rozhodně Jablenka.

Brambůrek se rozpačitě ohlédl na tmavé kopečky brambor za sebou a pak se otočil zpátky k Jablence.

„Jak to, že jsem se probudil jenom já?“ zeptal se.

„Já nevím, všichni se neprobudí,“ pokrčila rameny Jablenka. „Tak už slez, přece tam nebudeš celou noc.“

Brambůrek si nerozhodně změřil vzdálenost, která dělila okraj košíku od podlahy. Košík mu připadal hrozně vysoký.

„Nebuď srab,“ zamračila se Jablenka a dala si buclaté ručky v bok.

Brambůrka se dotklo, že ho má za sraba holka, a tak se odhodlaně otočil a pozadu začal slézat po stěně košíku. Napřed to vypadalo slibně. Zjistil totiž, že se svými novými drápkami může zachytit mezi proutí, a tak obezřetně střídal nožky a pomalu se sunul dolů. Ovšem když už měl pocit, že má vyhráno, spodní nožka mu podjela, drápkami ho neudržely a on se nemotorně svalil na zem. Vyhekl, ale honem se snažil vydrápat na všechny čtyři. Jablenka to celé sledovala s pobaveným a zároveň trochu netrpělivým výrazem.

Brambůrek se oklepal a posadil se na zadní. Konečně si ji mohl pořádně prohlédnout. Na rozdíl od Brambůrkovy okrově hnědé kůže byla ta její teple žlutá s drobnými hnědými pihami. Pihatý měla i kulatý obličej a malý, lehce zdvižený nosík. Kolem hlavy jí poskakovaly dva hnědé culíky, ze kterých se uvolnilo pár vlásků. Barvy na jejích světle modrých kostkovaných šatech už trochu vybledly a kapsy měly odřené lemy, ale Jablenka to zjevně vůbec nevadilo. Dívala se na Brambůrka velkýma hnědýma očima a hlavu přitom trochu nakláněla na stranu.

„Tak jdem,“ prohlásila, než stihl sklouznout pohledem až k okopaným tmavým polobotkám. Pak se otočila a svižným krokem vyrazila do rohu spíže. Brambůrek tam chvilku nerozhodně stál, ale když viděl, že Jablenka mizí pod jednou ze spodních polic, rozběhl se za ní.

V rohu se napřed zmateně zarazil. Jablenka byla pryč. Ale potom si ve stínu nejspodnější police, jen kousíček nad zemí, všiml jakési díry. Otvor byl poměrně velký a dokonale kulatý, překrytý měděnou mřížkou. Brambůrek opatrně začenichal, z díry jako by táhl jiný vzduch. Takový teplejší a voňavější. Připomínal mu něco známého, něco...

„Co tam stojíš jako uvařenej?“ houkla na něj Jablenka, která se na jednu objevila v otvoru a rukou odtahovala mřížku stranou, aby mohl prolézt dovnitř. Brambůrek sebou vyděšeně trhl, ale pak honem vyrazil k díře. Při pohledu zblízka zjistil, že na mřížce chybí všechny šroubky kromě vrchního, který někdo lehce povolil. Jablenka mu mřížku přidržela, a když se vysoukal do otvoru, zase ji pustila, aby se vrátila na místo. Brambůrek se ocitl v jakémsi krátkém temném průchodu. Jablenka se prosmýkla kolem něj a vedla ho směrem ke slabému mihotavému světlu vepředu.

Po pár krocích se zastavili v ústí tunelu na druhé straně zdi. Brambůrek údivem zatajil dech. Před ním se otevíral široký prostor plný nej-různějších chaloupek, domků a domečků. Některá obydlí byla poměrně velká, jiná úplně skromná. Většina z nich stála na zemi, ale některá byla přilepená na stěně jako vlaštovčí hnízda a další dokonce visela ze stropu, který ve velkých tmavých stupních ubíhal šikmo nahoru. Brambůrek pochopil, že strop tvoří spodní strana lidských schodů do patra. Horní domečky propojoval důmyslný systém křivolakých schůdků

a provazových mostků a do spodní části vesnice z nich splývaly dlouhé provazové žebříky.

Brambůrek opatrně vykročil na úzkou cestičku, která začínala hned pod ústím průchodu. Vedla podél stěny dolů, pod úroveň podlahy spíže, potom se stáčela a končila jen kousek od první chaloupky. Na konci cestičky stála široká mísa z pálené hlíny zalitá skoro až po okraj voskem, z něhož trčel tlustý knot hořící klidným plamenem. Byla to vlastně svíčka. Brambůrkovi připadala pořádně veliká, hladká hnědočervená nádoba s vystouplým okrajem mu sahala skoro do pasu a sotva by ji dokázal obejmout. Přesto by to na osvětlení celého prostoru zdaleka nestačilo. Podobných svíček tu hořelo několik tuctů a zlatavým světlem ozařovaly uličky dole na zemi i domečky pod stropem a na stěnách.

Brambůrek kroutil hlavičkou sem a tam a nevěděl, na co se dívat dřív. Většina domků byla postavená ze dřeva, střechy pokrývaly kousky kůry, pečlivě přitesané do podoby došků. Některé ovšem připomínaly spíš kopečky hlíny s malými kulatými dveřmi a další si Brambůrek na první pohled spletl s hromádkou roští. V tmavých koutech, kam světlo svíček už téměř nedosáhlo, se válely závěje suchého listí.

„Tak tohle je Spížka,“ prohlásila Jablenka slavnostně. „Tady všichni bydlíme.“

„Teda, to je...“ vydechl užasle Brambůrek.

„...paráda, co? Děda Cibulka říkal, že dřív bydlelo v domě víc lidí, měli velkou spíž, od okna až sem pod schody. Jenže pak děti vyrostly a odstěhovaly se, nakonec už tady bydlela jen stará paní s pánem. Nechtělo se jim ohýbat pod schodama, tak tady prostě nechali postavit zeď. Ještě si pochvalovali, že mají místo na další police. Tuhle díru,“ mávla Jablenka rukou k průchodu za jejich zády, „tady nechali kvůli větrání.“

„A viděla jsi je někdy?“ zeptal se Brambůrek.

„Koho?“

„No tu starou paní s pánem.“

„Ne, pán pak umřel a paní tady nakonec nemohla bydlet sama. Nevím, kde je teď. Ale to už je strašně dávno, kdoví kolik let předtím, než jsem se probudila.“

„TADY VŠICHNI BYDLÍME.“

„Takže teď v domě nikdo nebydlí?“

„No to ne, ale bacha si musíš dávat tak jako tak, protože oni tady sice nebydlí, ale stejně tu bývají docela často. Prostě zničehonic přijdou, jsou tu dva dny a pak zase odjedou. Občas tady zůstanou třeba i týden! To je pak ve vesnici úplný pozdvižení, nic se nesmí dělat, nikam se nesmí chodit a všichni jsou děsně nervózní...“

„Proč?“

„No přece aby lidi někoho z nás nezahlídl! Hele, tohle si fakt zapamatuj. Nikdy si tě nesmí všimnout, jasný?“

„Proč?“ zopakoval Brambůrek a Jablenka protočila panenky.

„Co by asi udělali, kdyby zjistili, že jim po chodbě běhá brambora? Čapli by tě a spořádali na posezení. Jsou obrovský, zlý a dupou jako stádo slonů. Kdyby tě někdy uviděli, převrátí by to tu vzhůru nohama a nepřestali by, dokud by nás všechny nevyšťourali a nenaházeli do hrnce. Lidi jsou prostě nejhorší!“

„Jak to víš?“

„Máma to říkala. A vůbec, to ví přece každý,“ odsekla Jablenka.

Brambůrek vyděšeně polkl, ale pak ho zaujalo něco jiného.

„Ty máš mámu?“ zeptal se.

„No jo, a taky tátu, dva bráchy a tři ségry. My jsme se probudili celá rodina. Taky strejda Angold a teta Reneta. Doma je to peklo, není tam k hnutí a všichni se pořád překřikují. Někdy mám pocit, že mi z toho praskne hlava.“

„Aha,“ vysoukal ze sebe Brambůrek a pomyslel na nehybné brambory v košíku.

„Tak pojď,“ řekla Jablenka netrpělivě, „jdeme na rybenky.“

Pak se otočila a rozběhla se po cestě k prvním domům. Brambůrek sice netušil, co jsou rybenky a kam se na ně chodí, ale už pochopil, že Jablenka na nikoho nečeká, a tak honem vyrazil za ní.

TAKHLE JE TO U NÁS V JEDNOM KUSE

„Naše chalupa je tamhle.“ Jablenka se zastavila a ukázala na poměrně velký domek skoro uprostřed vesnice. Byl postavený ze světlých prkýnek, která se na různých místech zvlhla vlhkem, jednotlivé vrstvy dřeva se rozlepily od sebe, takže připomínaly plátky listového těsta. Od vrátek vedl ke vchodu krátký chodníček lemovaný záhony s nějakými oranžovými houbami. Nad střechou zrovna přelétalo hejno zvláštních světle zelených ptáků s protáhlými žilkovanými křídly.

„Co to je?“ zeptal se Brambůrek.

„Javoříčky. Houfujou se před odletem, na jaře se zase vrátí. Tak jdeš už?“

Brambůrek se chystal na další zběsilý úprk, ale Jablenka se jen usmála, pohodila hlavou a pomalu se vydala mezi domky. Cupital za ní a úplně oněmělý se rozhlížel kolem sebe.

První chaloupka, kterou minuli, byla postavená z klacíků pečlivě omítnutých uhlazeným jílem, šikmou střechu měla pokrytou slámou. Sousední domek zase vypadal, jako by byl celý upletený ze suché trávy.